

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

50

Brno 2009

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 50
Volume 50

Číslo 1–2
Issue 1–2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozlowski,
Alexander Ruttka, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Soňa Klanicová, Marián Mazuch, Ladislav Nejman, Olga Lečbychová,
Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Technical Editors, typography

Pavel Jansa, Ondřej Mlejnek

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: L^AT_EX 2_ε

Fotografie na obálce
Cover Photography

Fotografie levalloiského hrotu nalezeného při výzkumu paleolitické lo-
kality Tvarožná-Za školou. Srov. studii P. Škrdly a kol. obr. 5:1. Foto
J. Špaček.

*A foto of the Levallois point found in the Paleolithic site Tvarožná-
Za školou. See the study of P. Škrdla et. al. Fig. 5:1. Photo by J. Špaček.*

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz

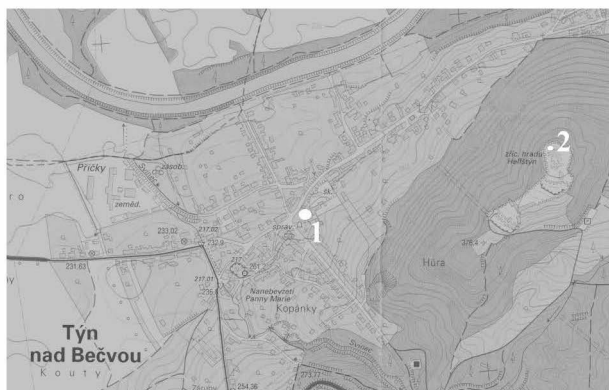
Webové stránky s pokyny pro autory: <http://www.iabrno.cz/pv>

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vydáno v Brně roku 2009

Copyright ©2009 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

Obr. 130: Týn nad Bečvou. Místo záchranného výzkumu.
Abb. 130: Týn nad Bečvou. Kartierung der Rettungsgrabung.

profily základových pasů novostavby. Sledovaný prostor se nachází v inundaci na levém břehu řeky Jihlavy v nadmořské výšce 395 m, 130 m jihovýchodně od baziliky sv. Prokopa (obr. 129). Z historického hlediska byl prostor součástí širší třebíčské aglomerace, resp. části Podklášťů, kde na západě bezprostředně sousedil s Panským mlýnem (dnes Žerotínovo nám. 17). Dokumentované profily odhalily pod asi 0,3 m mocnou recentní navážkou jen tzv. zahradní horizont. Vznikl zřejmě v období novověku zkulturněním podložních náplav, které se nacházely v hloubce asi 0,7 m pod povrchem terénu. Za zmínku stojí blíže nedatovaná kruhová jámka (?) o průměru asi 2,7 m, vyzděná z kamene (syenit), která se nacházela v bezprostřední blízkosti levého břehu řeky Jihlavy. Do výšky 0,6 m pod úroveň terénu byla zaplněna vodou. Její přesnou funkci se nepodařilo výzkumem zjistit (Kolařík, Zúbek 2008).

Václav Kolařík, Antonín Zúbek

Literatura

Kolařík, V., Zúbek, A. 2008: Třebíč, Žerotínovo nám. 17, přístavba Finančního úřadu. Terénní dokumentace z akce A21/08. Uloženo: Archiv terénní dokumentace, Archaia Brno, o. p. s.

Resumé

Třebíč (Bez. Třebíč), Žerotínovo Platz Nr. 17, Parzelle Nr. 32/2–3. Neuzeit. Siedlung, Vorstadt. Rettungsgrabung.

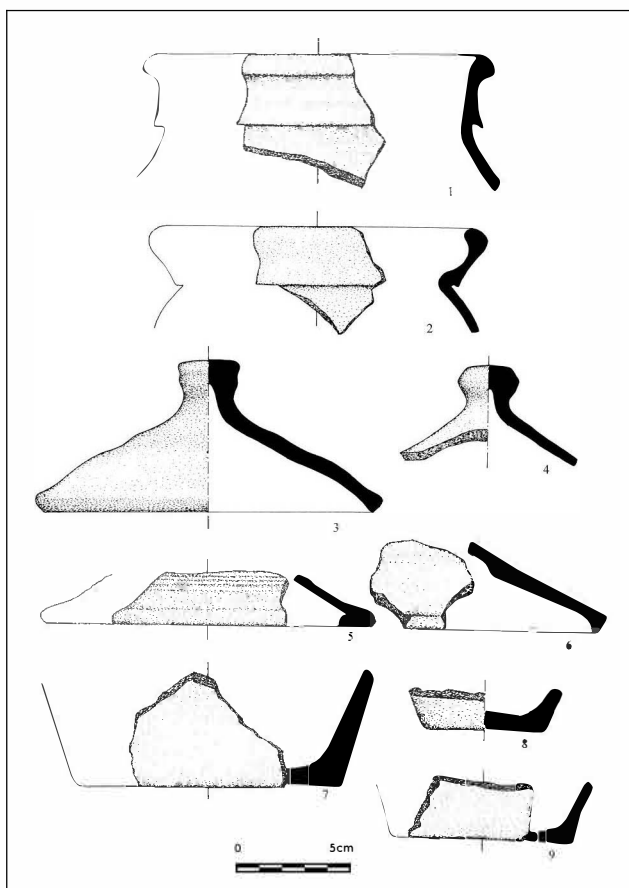
TÝN NAD BEČVOU (OKR. PŘEROV)

Náves. Středověk, novověk. Dvůr. Záchranný výzkum.

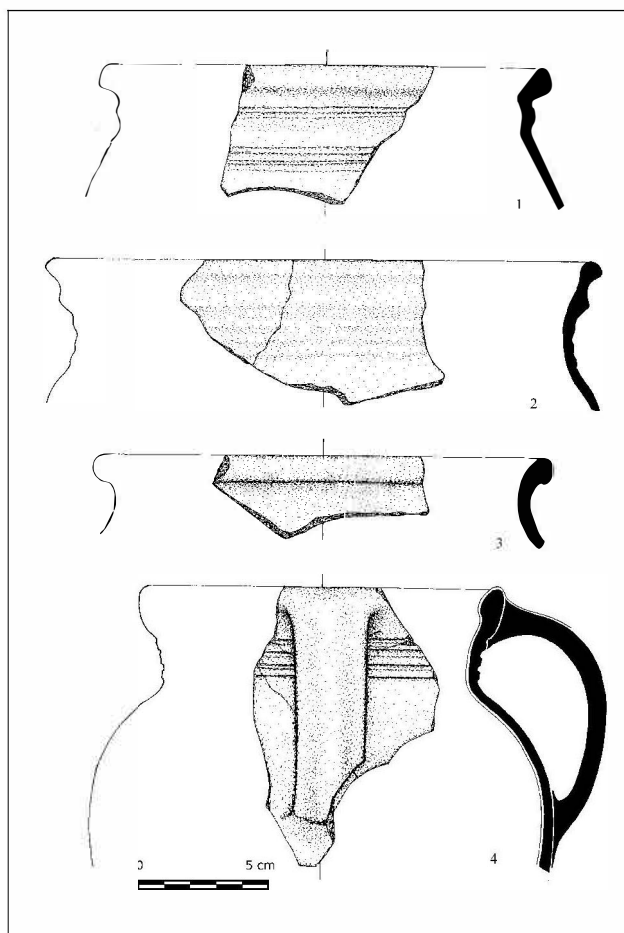
Záchranný archeologický výzkum proběhl v srpnu 2007 v souvislosti s vybudováním ČOV pro budovu mateřské školy v obci Týn nad Bečvou (obr. 130). První písemná zmínka o obci se váže k roku 1447, kdy je Týn zmiňován jako součást helfštýnského panství za Kravařů (Hosák 2004, 630). Předmětná stavba je založena v místě původního panského dvora, o kterém

je v historických pramenech zmínka poprvé v roce 1553 (Bačura 1919, 226; Lapáček, Passinger 2005). Tento dvůr figuruje ještě na kolorovaném vyobrazení z první třetiny 20. století. Lokalita se nachází na mírném uměle upraveném svahu, klesajícím od objektu školy směrem západním k návsi. Polohu lze identifikovat v ZM ČR 1: 10 000, list 25-13-05, v souřadnicích 147 mm od Z s. č. a 158 mm od J. s. č. Nadmořská výška místa se pohybuje okolo 240–242 m. První etapa výzkumu proběhla formou povrchové prospekce, realizované D. Figel'em a V. Novákem. Na hromadách vytěžené hlíny byl jimi získán nestratifikovaný, nicméně hodnotný soubor středověké až novověké kuchyňské keramiky a zlomků pozdně renesančních kachlů (obr. 131–133). Ke staršímu horizontu osídlení polohy z doby po polovině 14. věku lze zařadit zlomek okraje, formovaný do tvaru vypělého okruží, zevnitř mírně prožlabeného, s ven vyhnutým zaobleným vrcholem (obr. 131:1). Další zlomek okruží, zevnitř silně prožlabený, s ústím výrazně kyjovitě rozšířeným (obr. 131:2), spolu s většími fragmenty zvonovitých poklic s knoflíkovitým drždlem a zlomky jejich okrajů (obr. 131:3–6), lze datovat rámcově již do průběhu 15. století. S mladším horizontem osídlení souvisí soubor většího množství zlomků keramiky, kterému dominuje několik okrajů hrnců a části glazovaného džbánů s mírně prožlabeným páskovým uchem. Tuto nalezenou keramiku lze datačně spojit s průběhem 16. století (obr. 132). Povrchovou kolekci doplňuje menší kachlový soubor. Dominantní postavení zaujímají větší části dvou exemplářů s tapetovým motivem, který tvoří rostlinný ornament se zaoblenými páskami, vystupující dvojitou hranolovou lištou (obr. 133:1–2). Barva výpalu je oranžová. Povrchová úprava je režná. Výrazný je motiv akantu. Tyto tapetové kachle lze označit za pozdní varietu na domácí habánské motivy (Pajer 1983, 110). Nejbližší analogii pro tyto kusy máme doloženou z prostoru tzv. severní palácové terasy (obr. 133:2) hradu Helfenštejna, který je situován na katastru obce Týna, přímo nad původním týnským dvorem. Zmíněná kolekce z areálu hradu byla vyhodnocena a datována k roku 1600 (Figel', Pavlík, obr. 9:1, 2; v tisku). Podobnost obou kachlových souborů poukazuje na jejich možný společný původ z jedné hrnčářské dílny, která pravděpodobně fungovala v období pozdního středověku až raného novověku v blízkém Lipníku nad Bečvou, čemuž také nasvědčují mimo jiné nálezy keramických kadlubů v prostoru západního lipenského předměstí (Drechsler, Pavlík, Vitanovský 2008).

Během vlastního výzkumu, prováděného pracovníky Muzea Komenského v Přerově, byly zdokumentovány jednotlivé stěny stavebního výkopu budované ČOV. Vzorováním profilů byl získán početně nevýrazný soubor pozdně středověké až novověké keramiky. Ze stratigrafické situace vyplývá, že na úroveň místního podloží, tvořeného deluviálními sedimenty holocenního stáří (s. j. 1104), nasedá terénní vyrovnávka odpadního charakteru (s. j. 1102), ze které pocházela většina nálezů datujících tento horizont do pozdně středověkého až novověkého období, tedy do doby existence výše zmíněného dvora. Nad ní se nacházel horizont demoliční a vyrovnávací planýrky (s. j. 1101) z doby zániku dvora ve 20. sto-

Obr. 131: Týn nad Bečvou. Výběr nálezů keramiky. Abb. 131: Týn nad Bečvou. Auswahl der mittelalterlichen Keramik.

Obr. 132: Týn nad Bečvou. Výběr raně novověké keramiky. Abb. 132: Týn nad Bečvou. Auswahl der neuzeitlichen Keramik.

letí. Následně byl celý prostor upraven a navýšen recentní vrstvou humózní hlíny (s. j. 1100).

Dalibor Figel', Jan Mikulík, Zdeněk Schenk

Literatura

Bad'ura, J. 1919: *Vlastivěda Moravská. Lipenský okres*. Brno.

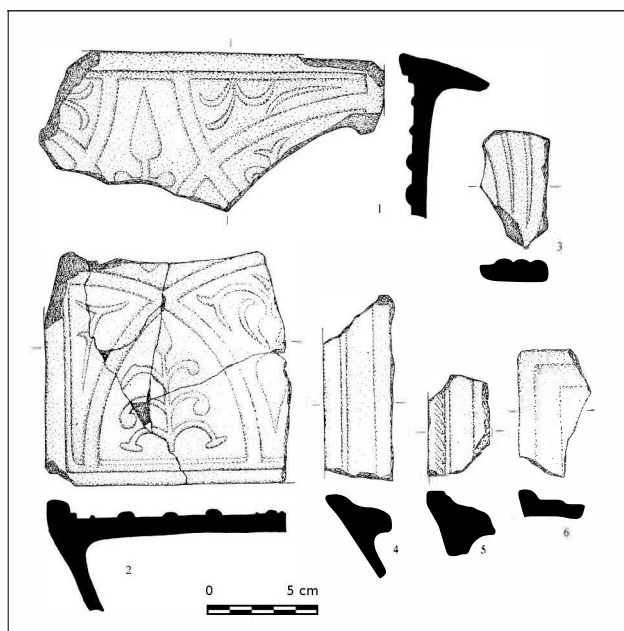
Drechsler, A., Pavlík, Č., Vitanovský, M. 2008: Nevsední nález keramických kačubů, kachlů a nádob z Lipníku nad Bečvou. In: *Sborník Státního okresního archivu Přerov 2008*, 5–23.

Figel', D., Pavlík, Č., v tisku: Kachle ze starých nálezů a povrchových sběrů na hradě Helfenštejně. *Archeologie Moravy a Slezska*.

Hosák, L. 2004: *Historický místopis země Moravskoslezské*. Praha.

Lapáček J., Passinger, B. 2005: *Pobečví v proměnách času*. Přerov.

Pajer, J. 1983: *Počátky novověké keramiky ve Strážnici*. Strážnice.

Obr. 133: Týn nad Bečvou. Výběr kachlů. Abb. 133: Týn nad Bečvou. Auswahl der Kacheln.

Resumé

Týn nad Bečvou (Bez. Přerov), Dorfplatz. Mittelalter, Neuzeit. Hof. Rettungsgrabung.